

Stiftet 1952

Årsberetning for 2018

Styret har bestått av:

Leder:	Tor Laache
Nestleder:	Mona Engell
Styremedl/sekretær:	Tone Øvergaard
Styremedlem:	Terje Brodal
Styremedlem:	Maj Grini Ringnes
Kasserer:	Per Olav Rustad (Er ikke formelt med i styret, men møter etter styrets ønske)
Varamedlem:	Elisabeth Huser
Varamedlem:	Terje Sagen (Ansvarlig for historielagets web-side)

Varamedlemmene møter fast på styremøtene.

Tor Gjertsen er valgt revisor.

Valgkomite har vært: Arne Huser, Anne Eskild Rasmussen og Ragnhild Grøndahl

Gjerdrum Historielag har i dag 199 medlemmer. (192 i 2017)

Vi har pr.31.12.18 tre æresmedlemmer: Olaf S. Bakken, Jens Thori og Finn Stokker.

Regnskapet i Gjerdrum Historielag viser at vi i 2018 har hatt et overskudd på kr 4 398,88.

Overskuddet legges til lagets egenkapital som ved utgangen av året er på kr 163 506,69.

1. Møter, representasjon og faste engasjementer

Det har siden forrige årsmøte vært holdt 8 styremøter. I tillegg har styret jevnlig kontakt på telefon og e-post.

Styrets arbeid har i 2018 hatt hovedfokus på informasjon, turer og arrangementer, i tråd med det som ble satt opp i årsprogrammet. Programmet ble sendt alle medlemmer, og det har også vært lagt ut på vår hjemmeside. I år har vi i tillegg benyttet SMS-påminnelser til medlemmene om våre arrangementer.

Styret har hatt mye oppmerksomhet rettet mot bygdebokprosjektet. Sommeren 2018 la kommunen fram rapport fra et forprosjekt vedr. 5. bind av bygdeboka. Denne var utarbeidet av et utvalg, bestående av Lars Kogstad Brodal og Ingunn Rognlien Jørgensen fra Gjerdrum kommune og Anne Thori Kogstad, Per Fladby og Tor Laache fra Gjerdrum historielag. Lars K. Brodal har vært sekretær for utvalget. Kommunen har nå bevilget budsjettmidler som gjør at arbeidet kan komme i gang. Inntil det er blitt besluttet hvordan det videre arbeidet

organiseres, vil de fra historielaget som deltok i forprosjektet fortsette å jobbe med saken. På et seinere tidspunkt vil det sikkert bli behov for at flere av historielagets medlemmer går aktivt inn i arbeidet.

På Romerike Historielags årsmøte i Lillestrøm i juni deltok May Ringnes og Tor Laache.

Arkivgruppa: Gruppa jobber på Gjerdrum bibliotek med registrering av dokumenter og arkivmateriale. Ragnhild Ruud, Elisabeth Engø, Eigil Ruud, Finn Stokker og Svein Årdalen har deltatt. Gruppa møtes ukentlig. I 2018 har de også samarbeidet en del med fylkesmuseet. Gruppa har deltatt på et styremøte der de informerte om sitt arbeid, samt drøftet sin tilknytning til styret.

Kommunens navnekomite: Anne Thori Kogstad er fortsatt leder. De øvrige medlemmene fra historielaget er Mona Engell, Steinar Hansen og Per Fladby. Det har vært holdt 2 møter i 2018.

Gamlesaga, Harasletta: Til å ha ettersyn med saga og komme med ideer til aktiviteter, fungerer Arvid Einmo og Per Fladby. Det har i 2018 vært helt stille fra skolens side, og saga har ikke vært kjørt.

Gravhaugene: Cecilie Thorshaug har tatt ansvaret for å samarbeide med ungdomsskolen ang. gravhaugene. Dette samarbeidet var i 2017 i ferd med å dø ut, men har nå blitt satt opp på skolens timeplan for våren 2019. Fra skolens side har nå Anny Fladby ansvaret for oppfølging. Vi har godt håp om dette samarbeidsprosjektet igjen vil begynne å fungere!

Ryggsekturer: Mona Engell har vært turkoordinatør for historielagets ryggsekturer i samarbeid med Hans Heni og Ragnhild Ruud. Hun har også hatt ansvaret for overnattingsturen til Hamar.

Praktisk gruppe: Gruppa ledes av Kjell Rud, og drives i nært samarbeid med Frivillighetssentralen. De tar fortsatt på seg arbeid! I den grad historielaget ønsker bistand til noe praktisk utarbeid, formidler vi ønsket til disse.

2. Arrangementer i 2018

15. mars: Årsmøtet. Dette ble avholdt på Kulturhuset med 32 medlemmer tilstede. Referat fra årsmøtet ligger på historielagets hjemmeside. (<http://www.gjerdrumhistorielag.no>)

Etter det formelle årsmøtet fikk ordfører Anders Østensen, på vegne av Gjerdrum kommune, overrakt en gave fra Reidun Kari Grinde. Gaven var et vikingskip i sølv, som hennes far Lensmann Christoffersen fikk i gave fra mange av bygdas innbyggere. Denne var en takk for hans innsats som lensmann under krigen. Vidar Hansen fortalte historien, og han fortalte også litt om «Konsta», og modellen han lagde for noen år siden.

09.juni: Gjerdrumsdagen. Historielaget deltok som vanlig med stand. Vi hadde et spesielt fokus på bygdebøkene og behovet for at kommunen skulle bevilge penger til et bind 5. Vi tok bl.a. kontakt med alle de politiske partiene som hadde stand denne dagen, og oppfordret dem til å delta på lagets medlemsmøte i juni om saken. Vi solgte også de tidligere utgitte bindene av bygdebøkene for kommunen.

Finn Stokker hadde tatt med seg en del gamle gjenstander fra sitt rikholdige lager, og arrangerte spørrekonkurranse. Det var folk innom standen hele dagen, og vi vervet flere nye medlemmer.

10.juni: Ryggsekketur Martinstien

Vi var ca. 35-40 deltagere på en fin sommerdag. Vi møttes ved bommen i Gruvbakkvegen, og ruslet opp til Låbekkvangen, her var det felles-seter hvor de tok imot dyr fra andre gårder, som ikke hadde seter sjøl. Vandret opp til veggen, og opp Martinstien. Martinstien ble i sin tid merket og ryddet av Rolf Brotnov. Det er satt opp et nytt skilt ved inngangen til stien, men det gamle skiltet som var det opprinnelige, er tatt vare på av historielaget. Stien er oppkalt etter Martin Nærløs. Han bodde på Vestby, og gikk over Trollsnes, gjennom skogen (Martinstien) og opp til Stormåsan, hvor han jobbet med torv. Midt i stien står et skilt ved en svartor. Her har Rolf laget et skilt, hvor det står *Alnus Glutinosa* (som betyr svartor). Vi gikk Gruvbakkvegen tilbake.

12.juni: Medlemsmøte om ny bygdebok

Sammen med kommunen arrangerte vi et åpent medlemsmøte om ny bygdebok. Lars Kogstad Brodal la fram hovedpunktene i forprosjektets rapport, og det ble åpnet for spørsmål og innlegg fra salen. Ca. 30 av våre medlemmer var tilstede sammen med bl.a. ordfører og kultursjef. Grappa, som hadde jobbet med rapporten, fikk god støtte fra historielagsmedlemmene for å sende saken til politisk behandling.

Etter kaffepausen holdt Tor Laache et foredrag om presten Hans Andreas Hjort, som var prest i Gjerdrum fra 1713 til 1758. Han etterlot seg skriftlig materiale der vi får innblikk i dagliglivet på prestegården og bygda for øvrig.

01. til 02. september: Overnattingstur til Hamar

Lørdag 01.09.

Avreise kl. 09.00. 20 personer i 5 privatbiler. Nydelig høstdag. Varmt og godt.

Første stopp Klevfoss industrimuseum (1888-1976), et stykke industrihistorie fra tida da treforedling var vår største eksportnæring. Vi fikk en flott omvisning, ispedd både gitarspill og dans. Samme sted hadde vi også en guidet omvisning i Munch-senteret, som inneholder skisser, brev mm fra Edvard Munch's barndom, og hans fødested Løten.

Deretter gikk turen til Atlungstad brenneri. Norges eldst brenneri, som fortsatt er i drift. Produserer 25 000 l sprit av poteter hvert år.

Vi fikk en byvandring med guide i Hamar sentrum, med en tur innom Hamar domkirke, bygd i 1866, hvor Rosemarie Køhn var biskop fra 1993-2006.

Kveldens middag på ærverdige Stortorvets Gjestgiveri, med en nydelig viltmiddag, deretter kaffe avec, med taffelmusikk av Anne Kogstad.

Søndag 02.09.

Etter frokost gikk turen til fantastiske Åker Gård. Gården er akkurat solgt til en stiftelse, og egentlig ikke åpent for publikum ennå. Vi var imidlertid så heldige å få en privat omvisning på gården. Den er en av Hamars eldste gårder, som etter reformasjonen var krongods frem til 1642.

Så gikk ferden til Domkirkeodden. Der hadde vi guide, som både viste oss rundt, og holdt en liten minikonserert for oss.

Nydelig lunch på Hamarstua Spiseri. Avsluttet turen med en omvisning på Jernbanemuseet.

09. september: Kulturminnedagen. Vandring Sandum - Rogstad

Vi hadde uflaks med været denne dagen, slik at det kun var møtt fram i underkant av 20 deltakere.

Vi startet på Sandum der Halvard Huser fortalte om Sandums gardene. Halvard fortalte også om Lars Huser og rutebilselskapet han startet opp. Dette var en virksomhet som startet i det små på 1920-tallet, men som endte opp på 1950-60-tallet som en ganske stor bedrift med mange biler og ansatte.

Tor Laache fortalte om organisten, komponisten og musikeren Kristoffer Ursin. Han bodde på Sandum fra 1826 til han døde i 1888. Hans samarbeid med broren Nils og kameraten Hans Schelle ble gjennomgått. Den tragiske skjebnen Ursins notepartiturer fikk, ble også fortalt.

Turfølget gikk så i høleregnet til Sandums meieriet. Her gjennomgikk Tor Laache noen hovedtrekk ved meieriets historie, og vi snakket om butikken som lå i meieribygget i store deler av meieriets levetid. En anekdote om kongelig overnatting og jakt på Sandum i 1602 ble også tatt opp, siden jordet «Kongegropa» ligger like ved meieriet. En artikkel om Sandums meieriet er lagt ut på historielagets hjemmeside i høst.

Nå overtok Vidar Hansen som forteller. Først snakket han om husmannsplassen Sørlistua og om Duvald Johannesen. Han var den siste som bodde på denne plassen. Deretter fortalte Vidar levende om Trygve og Ole Trulsrud og om Edvard Fossum. Det var snakk om lastebiltransport, butikkdrift, snekkerverksteder og mye annet. Spesielt er det mye å fortelle om Trygve Trulsrud, og det ligger artikkel, som Vidar har skrevet om han, på hjemmesida vår.

Matpakka tok vi på Rogstad hos Berit Rogstad og Bjørn Tandberg. Berit fortalte litt om gårdene og om tida på 1930-tallet. En kan nesten si at Gjerdrum ble styrt fra Rogstad, siden både kommunekasserer og ordfører bodde her. Til slutt fortalte Tor Laache om Nordgarn Rogstad som presteenkesete på 17- og 1800-tallet.

14. oktober: Ryggsekketur Rustad – Trolsnes – Dølienga

Omkring 70 deltagere møtte på tunet på Rustad i nydelig høstvær. Etter en velkomsthilsen fra historielagets leder Tor Laache, fortalte Per Olav Rustad litt om de to Rustadgårdene og deres historie. Gårdene var såkalte ødegårder etter Svartedauden, og de ble tatt i bruk igjen på siste halvdel av 1500-tallet. Opprinnelig som en gård, men den ble delt i to på midten av 1600-tallet.

Deretter rusla hele følget vestover mot Mikkelsbekken, hvor vi først så på tuftene etter den gamle gårdssaga som tilhørte de to gårdene. Litt lenger oppe i bekken var det i sin tid også ei gårdskvern, men her er det ikke lenger noen spor å se. Turen gikk videre langs åskanten sørover, og vi passerte Sandbekken før vi kom til Steinbråtan. Dette var en av fem husmannsplasser som ble solgt fra Trolsnes, for å huse noen av arbeiderne på Gruvebakken.

Ragnhild Ruud fortalte litt fra sin barndom. De hadde hatt mange turer i skogen overfor Dølienga, hvor noen i slekta hennes bodde.

Så gikk turen videre mot Trollnes. Der hadde vi kafferast ved den idylliske fiskedammen som Alf Tveit i sin tid anla, der hvor Slurka renner forbi gården. Etterpå rusla vi inn på tunet, hvor Anne Marie Tveit fortalte oss litt om gården, og spesielt om noen av de eldre husene og det flotte tuntreet.

Siste stopp på turen var Dølienga, hvor Ragnhild Ruud fortalte litt om gården, som i tida fra Svartedauden og fram til 1929, var en del av Nannestad (Holter). Dette er grunnen til at gården har det høyeste gardsnummeret i Gjerdrum (med unntak av allmenninga)

16. oktober: Medlemsmøte i kulturuken om gamle ord og uttrykk fra Romerike

Møtet var et samarbeid med Kirkeforum, og var en del av kommunens kulturukeprogram. Til foredragsholder var den pensjonerte læreren, hurdølingen Arvid Garsjømoen invitert. Han kåserte om gamle ord og uttrykk han hadde samlet fra Romerike. Mye av det han framførte var ordtak på dialekt, og om mange av dem kunne han også fortelle ei historie om personen han hadde fått uttrykket fra.

I tillegg hadde vi underholdning på torader av Terje Bekkedal fra Nannestad. Musikken han framførte var fra Romerike og noen av stykkene var ganske gamle. Han kunne fortelle litt om komponister og sammenhenger de ulike stykkene ble brukt.

Vi hadde kaffespleis. Møtet var godt besøkt med over 60 deltakere.

23. november: Julemøtet

Julemøtet ble også i 2018 gjennomført i samsvar med innarbeidet tradisjon. Det var ca. 65 deltakere som fikk smake syltelabber, lungemos, blodklubb og innmatpølser med tilbehør. Vi sang julesanger, akkompagnert av Anne T. Kogstad, og praten gikk livlig rundt bordene. Det praktiske arbeidet med festen var som vanlig i stor grad ordnet av styret, men vi prøvde også å framheve noen ektefeller som bidrar i kulissene.

Julemøtet i år dreide seg i stor grad om å hedre folk som har gjort en stor innsats i Gjerdrum Historielag. Anne Eskild Rasmussen, Arvid Einmo og Per Fladby hadde alle sittet mange år i styret da de gikk ut på årets årsmøte. De ble takket for innsatsen og mottok en vase med lagets logo utført av Hege Lindhardt Thoresen, som takk for innsatsen.

Videre var leder Tom Halvorsen på møtet for å overrekke Romerike Historielags hederstegn til Ragnhild Ruud. Styret hadde innstilt henne til denne æren for lang og aktiv innsats i laget. Vi hadde framhevet mange års styrearbeid, men også særlig arbeidet rettet mot skolene og innsatsen i lagets arkiver.

Til sist ble Finn Stokker utnevnt til æresmedlem i laget. Han har tidligere mottatt hederstegnet, men styret mente nå at det var på tide å utnevne et nytt æresmedlem. Ikke minst legger styret vekt på at Finn Stokker, tross sin høye alder, fortsatt arbeider aktivt for laget. Han møter trofast fram på alle arrangementer. Han mottok et innrammet diplom utført av Lotte Løvstad.

«Fagprogrammet» under året julemøte dreide seg om stabbursklokka fra Østre Åmot. Klokka er støpt i bronse i Kristiania i 1795. Inskripsjonene ga grunnlag for å forske på de to navnene som er inngravert: klokkestøperen Erich Schmidt, og kjøperen P. H. Essendrop. Det var resultatene av disse undersøkelsene Tor Laache nå kunne legge fram. Det er skrevet en artikkel om dette som nå ligger på lagets hjemmeside!

Annet:

- I 2018 er historielagets hjemmeside blitt oppgradert. Terje Sagen har lagt ned et betydelig arbeid med dette. Adressen er <http://www.gjerdrumhistorielag.no>
Medlemmene oppfordres til å bruke hjemmesiden aktivt!
- Vi sender stadig oftere info og påminnelser via internett og SMS. Men fortsatt er det medlemmer vi mangler e-postadresse og mobilnummer til. Meld dette inn til Per Olav!
- Det er lagt ut flere nye lokalhistoriske artikler på vår hjemmeside. Les!
- Etter at kommunen overtok kulturhuset, har det vært en del omfordeling av lagerrom. Historielaget disponerer nå bare halvparten av rommet vi tidligere hadde i 2.etg. Her oppbevares nå stort sett bare bøker og skriftlig materiale. Gjenstander, bilder etc. er blitt flyttet til et rom vi har fått disponere i 3. etasje.
- På årets julemøte fikk Ragnhild Ruud, etter anbefaling fra styret, tildelt Romerike Historielags hederstegn av leder Tom Halvorsen. I samme møte ble Finn Stokker utnevnt til æresmedlem og mottok diplom Lotte Løvstad har lagd. Laget har dermed nå tre æresmedlemmer. I tillegg til Finn Stokker er Olaf Bakken og Jens Thori æresmedlemmer.
- Ildsjelen Mona Engell fikk i 2018 tildelt både Gjerdrums prisen og Akershus prisen for sin formidable innsats innen frivillig arbeid! Mona Engell er dessuten koordinator i «Samarbeidsgruppa for lag og foreninger, Gjerdrum». Historielaget er stolt av Mona, og gratulerer henne med prisene!
- Det er igangsatt ettersyn og vedlikehold av setervangene. Dette vil bli fullført våren 2019.
- Gjerdrum Historielag vil i 2019 være teknisk arrangør av Romerike Historielags årsmøte. Datoen er 05.06.19, og årsmøtet holdes på «Fjøsloftet», Sandum (Huser Entreprenør AS)
- Anne T. Kogstad har vært foredragsholder i Nannestad Historielag om juletradisjoner.

Styret i Gjerdrum Historielag takker alle som bidrar i lagets arbeid med lokalhistorien. Spesielt takker vi de som bidrar i de ulike komiteene, men også alle som trofast møter opp på våre arrangementer og inspirerer til å fortsette og jobbe!